

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

308. An iudex Ecclesiasticus possit præcipere iudici sæculari sub pœna excommunicationis, quod supersedeat in executione contractus, donec decidatur, an sit vsurarius, nec ne? Et an iudex ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

RESOL. CCCVIII.

An index Ecclesiasticus possit precipere iudici seculari sub pena excommunicationis, quod superfeedat in executione contractus donec decidatur, an sit usurarius, nec ne?

Et an index Ecclesiasticus, ad quem aliqua causa spiritualis remittitur, possit opponere exceptionem illam, & praefigere tempus & terminum peremptorium, intra quem probare teneatur, & quid e converso, &c? Ex part. 3. tract. 1. Resol. 18.

§. 1. Negatiue respondet Cevallos in tract. de cognitione per viam violentia part. 2. q. 96. nu. 12. Angelus in l. 4. §. condemnatum ff. de re iudicata. Imola & Ripa ibidem, & Rodericus Suarez in l. post rem iudicatum. ver. circa iudicem, n. 15. 16. & 17. ff. de re iudicata, & Barbatius vol. 2. consil. 45. n. 10. docentes, quod licet exceptio vsurae sapiat spiritualitatem, tamen non potest opponi ad impediendam executionem instrumenti.

2. Sed ego contrariam sententiam teneo ex c. lator, qui filij sint legitimi. & ideo pendente causa natalium coram Ecclesiastico non potest secularis iudex in causa principali hereditatis procedere, vt recte notat Coratius miscellan. lib. 2. c. 5. & alij. Vnde in terminis nostram sententiam tenent DD. quos citat, & sequitur Gutierrez de iuram confirm. part. 1. c. 2. a. n. 11. vbi sic asserit. His non obstantibus videtur non esse veram Angeli opinionem & sequacium, & potius tenendam esse contrariam, imò quod iudex secularis supra dicto casu, confitito sibi de litis pendencia vententis coram Ecclesiastico super causam vsurariam eiusdem contractus, quem exequitur, maxime si à iudice Ecclesiastico inhibeatur, ne vitra procedat super executionem sub pena excommunicationis, quousque decidatur causa vsuraria, teneatur obedire, & debeat superfeedere in executione, quia cum exceptio hæc sit præiudicialis executioni, omnino non debet super ea amplius procedi, quia alias iudicium Ecclesiasticum redderetur illusorium. Ita Gutierrez, & ante illum Alexander in l. 4. §. condemnatum, n. 17. de re iudicata, quidquid in contrarium asserat Cevallos vbi supra. cuius sententiam omnino refellendam esse puto, si iudex Ecclesiasticus præueniret in cognitione vsurae illius contractus, vt optime notat Marta de iurisdict. part. 2. cap. 45. num. 15. & 20. cum alijs.

3. Notandum est etiam hic obiter cum Barbosa in collect. tom. 2. lib. 4. tit. 17. c. 5. n. 4. & 5. & alijs penes ipsum, quod iudex Ecclesiasticus, ad quem aliqua causa spiritualis remittitur, potest opponere exceptionem illam, & praefigere terminum, peremptorium, intra quem probare teneatur; non potest tamen e converso, iudex secularis, qui, v.g. de causa principali hereditatis cognoscit, praefigere partibus terminum, intra quem causa incidens spiritualis terminetur coram Ecclesiastico ad quem remittit, quia iudici Ecclesiastico, qui in spiritualibus superior est, legem imponere non potest.

RESOL. CCCIX.

An index laicus possit cognoscere crimen vsurae: siue de iure, siue de facto queratur, vel sit crimen missi fori? Ex part. 1. tract. 2. Resol. 78. alias 77.

§. 1. Affirmatiue respondet Tannetus in 2. 2. diff. sup. hoc in Resol. 49. dub. 1. num. 35. Salas tract. de emp. dub. 45.

§. 1. Negatiue sententiam sustinet Couarruias practic. quæstionum cap. 6. num. 1. & ita mordicus, vt affirmatiuam sententiam ridiculam appelleret.

2. Verum ego non ridiculam, sed veram existimo, & Couarruias opinionem falsam puto, vt etiam illam nouissimè existimat Anguian. in tract. de legib. tom. 1. lib. 3. contr. 22. nu. 48. & alij penes ipsum, ex multis iuribus, quæ asserit, & præcipue per cap. ex parte, de foro compet. vbi causa viduæ Regine bonis suis spoliata, in foro Ecclesiastico fuit agitata. Vide etiam textum in cap. super quibusdam. §. ult. de verb. signific. & in cap. significantiis, de officio delegati. quibus iuribus minime satisfacit Couarruias, nec quicquam poterit satisfacere, quin indistinctè probent, atque conuincant, etiam non data Iudicium secularium negligentia, posse personas habitu, & actu miserabiles, aduersarios suos ad forum Ecclesiasticum trahere. Scio praxim in contrarium esse: sed ego loquor, quid sentiendum de iure: ius autem, vt visum est, nostram sententiam aptè docet. Ergo, &c. Vide etiam Tanner. in 2. 2. disputat. 4. quæst. 4. dub. 1. num. 31.

RESOL. CCCVII.

§. 1. An pauperes, & miserabiles personæ possint laicum coram iudice Ecclesiastico conuenire?

Et notatur, quod si pupillus, vel vidua essent diuites, non gaudent privilegio trahendi laicos ad tribunal Ecclesiasticum. Ex part. 4. tract. 1. Resol. 90.

§. 1. Affirmatiuam sententiam omnino tenendam esse puto, ex textu expresso in cap. super quibusdam, de verb. significat. ibi, Item viduis, pupillis, orphanis, & miserabilibus personis teneatur in iudicio Ecclesiastico respondere, &c. Idem probatur ex P. Normitano & Butrio in cap. per vestras, de donatione inter viram & uxorem, facit etiam textus in cap. si quis de potestibus 21. cap. si quis Romipetas 23. cap. illi qui 25. in ordine, 24. quæst. 3. & ita docent scribentes in cap. significantiis, de offic. & potestate iudic. delegati. & in cap. ex tenore, de foro competenti. & hanc tenent sententiam Palacius Rubeos in repet. cap. per vestras. §. 1. num. 5. & alij, quos citat & sequitur nouissimè Gabriel Alvarez tract. de privileg. pauper. quæst. 52. num. 13. quibus adde Scacciam de iudicis tom. 1. lib. 3. cap. 12. numero 17. Cenedum in quæst. canonic. quæst. 14. num. 4. Vnde pro sibi relicis alimentis posse pauperem aduersarium laicum ad iudicem Ecclesiasticum trahere, docet Bartolus, Imola, Geminianus, & alij, quos adducit Petrus Surdus de aliment. tit. 8. privileg. 9. num. 2. & in quauis alia causa idem dicendum est, cum miserabilibus ac pauperibus, absque alicuius cause præfinitione concessum sit privilegium in dicto cap. super quibusdam, aliisque iuribus relatis. Vnde immeritò quidam Iurisconsultus volebat olim hanc sententiam admittere, & inconuenientius ipse assererat; nam multæ causæ laicorum ad Ecclesiastica tribunalia, stante hac opinione, deferri possunt; sed, vt dixi, immeritò hoc assererat: nam, vt visum est, sacri Canonis hæc determinant, & concedunt, quibus omnino standum est iuramento Catholico ambigere.

2. Notandum est tamen pro intelligentia dicti cap. super quibusdam, quod si pupillus, vel vidua essent diuites, non gaudent privilegio trahendi laicos ad tribunal Ecclesiasticum. Ita Doctores citati.

INATI
T
O. IX. X.
E. III

Sup. hoc e
conuerso su
pra in Resol
48. §. Sed
contrarium;
ad medium
cursum in
verl. neque
potest.